

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS KAUNO IR MARIJAMPOLĖS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. 8 609 54 703, 8 658 42 925, el. p. info@vaistaiga.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389
Adresas korespondencijai: L. Sapiegos g. 4, LT-42251 Kaunas, mob. 8 609 54 712, 8 698 19 809, el. p. kaunas@vaistaiga.lt

Kauno miesto savivaldybės tarybai

2023-09-13 Nr. TR2-18-(5.2E)

Kopija
Kauno miesto savivaldybės merui

TEIKIMAS DĖL KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS KAPINIŲ TVARKYMO IR ŽMONIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO TAISYKLIŲ

Kauno miesto savivaldybės taryba 2010 m. liepos 23 d. sprendimu Nr. T-474 „Dėl Kauno miesto savivaldybės kapinių tvarkymo ir žmonių palaikų laidojimo taisyklių patvirtinimo“ yra patvirtinusi Kauno miesto kapinių tvarkymo ir žmonių palaikų laidojimo taisyklės (toliau – Kauno miesto kapinių taisyklės).

Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymas (toliau – Įstatymas) reglamentuoja žmonių palaikų laidojimo sąlygas ir tvarką. Įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad kapinių ir jų priežiūros bei kitų su kapinių tvarkymu susijusių darbų reikalavimus ir paslaugų atlikimo tvarką, vadovaudamasi šiuo ir kitais įstatymais, nustato Vyriausybė.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 „Dėl Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas) yra patvirtinusi Kapinių tvarkymo taisyklės (toliau – Kapinių tvarkymo taisyklės) ir Kapinių priežiūros organizavimo tvarkos aprašą (toliau – Kapinių priežiūros organizavimo tvarkos aprašas).

Kauno miesto kapinių taisyklių 20 ir 30 punktų nuostatos neatitinka aukštesnės teisinės galios teisės aktų nuostatų:

1. Nutarimu patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 14 punkte nustatyta, kad „Leidimas laidoti išduodamas laidojančiam asmeniui pateikus rašytinį prašymą ir medicininį mirties liudijimą ar sveikatos apsaugos ministro patvirtintos formos medicinos dokumentų išrašą, jeigu norima laidoti žmogaus vaisių (vaisius) iki 22-os nėštumo savaitės. Žmogaus palaikams, įskaitant balzamuotus ir kremuotus, laidoti, atsižvelgiant į laidojančio asmens prašymą, skiriama neatlygintinai kapavietė arba niša savivaldybės lėšomis įrengtame kolumbariume (jeigu jis yra), arba kremuotus žmogaus palaikus leidžiama išbarstyti kapinėse esančiame pelenų barstymo lauke. <...>“. Pagal šią nuostatą kapavietės skiriamos, kai yra mirusysis ir jį laidojantis asmuo turėdamas mirties liudijimą pateikia prašymą. Pažymėtina, kad gauti leidimą laidoti ir kapavietę ar kolumbariumo nišą galima tik tada, kai pateikiamas mirusiojo medicininis mirties liudijimas ir teisės aktai nenumato galimybės kapavietės ar kolumbariumo nišos gauti iš anksto, kol nėra mirusiojo.

Tokia pačią poziciją dėl šito dalyko savivaldybėms yra pateikusi ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija 2023-04-07 raštu Nr. G-93 „Dėl leidimų laidoti išdavimo, naujų kapaviečių skyrimo tvarkos“.

Kauno miesto kapinių taisyklių 20 punkte yra nuostata: „Rezervuoti naują kapavietę galima tik Kauno miesto Vainatrakio kapinių investiciniame kvartale, su kapinių prižiūrėtoju sudarius kapavietės priežiūros sutartį. Asmuo, savo vardu sudaręs kapavietės priežiūros sutartį ir joje nustatyta tvarka sumokėjęs Savivaldybės tarybos nustatyto dydžio kapavietės rezervavimo mokestį, laikomas už kapavietės priežiūrą atsakingu asmeniu ir turi visas Taisyklėse nustatytas už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens teises ir pareigas“. Tokia nuostata reiškia, kad asmenys gali rezervuoti, t. y. gauti kapavietę, kai dar nėra mirusiojo ir nėra leidimo laidoti. Tokia nuostata neatitinka Įstatymo ir Kapinių tvarkymo taisyklių nuostatų, nes šiuose teisės aktuose nėra numatyta galimybių rezervuoti kapavietes iš anksto, kol dar nėra mirusiojo ir leidimo laidoti. Kaip aukščiau nurodyta, pagal Kapinių tvarkymo taisykles kapavietė gali būti skiriama tik esant mirusiajam ir pateikus mirties liudijimą, todėl Kauno miesto kapinių taisyklių 20 punkto nuostata, kurioje nustatoma apie galimybę rezervuoti kapavietę, sudaryti dėl jos sutartį ir sumokėti mokestį, turi būti panaikinta.

2. Nutarimu patvirtintų Kapinių priežiūros organizavimo aprašo 4 punkte nustatyta, kad „Savivaldybės teritorijoje esančių kapinių priežiūrą organizuoja ir lėšas priežiūrai skiria savivaldybė. Konfesinių kapinių priežiūrą kapinių perdavimo sutartyse numatyta tvarka taip pat gali organizuoti ir (ar) finansuoti juridinio asmens teises turinčios religinės bendruomenės ar bendrijos (toliau vadinama – religinės bendruomenės ar bendrijos)“. Kapinių priežiūros organizavimo aprašo 8 punkte nustatyta, kad „Kapinių prižiūrėtojas kapinėse turi palaikyti švarą ir tvarką, registruoti duomenis laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnale, atlikti kitas Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatyme, Kapinių tvarkymo taisyklėse ir sutartyje su savivaldybe arba religine bendruomene ar bendrija numatytas funkcijas. Kapinių prižiūrėtojas užtikrina, kad kapinėse būtų vandens (iš gręžinių, šachtinių šulinių, centralizuoto vandentiekio tinklų vanduo būtų atvežamas cisternomis pagal nustatytą grafiką ir panašiai), kapinių teritorijoje susidarancios atliekos būtų tvarkomos pagal suderintą su savivaldybe ir (ar) komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriumi atliekų surinkimo grafiką. Atliekų surinkimo priemonės papildžius atliekų anksčiau, negu numatyta grafike, kapinių prižiūrėtojas organizuoja papildomą šių atliekų surinkimą“.

Kauno miesto kapinių taisyklių 30 punkte yra nuostata: „Atliekant kapavietės statinių (paminklo, antkapio, kapavietės tvorelės, kapavietės uždengimo plokštės) statybos ir (ar) rekonstravimo darbus, transporto priemonių valdytojams, įvežantiems šiems darbams reikalingus gaminius ir medžiagas, pateikusiems įvežamų kapavietės statinių įsigijimą (pagaminimą) patvirtinančius dokumentus ir sumokėjusiems Savivaldybės tarybos nustatyto dydžio mokestį, kapinių prižiūrėtojas išduoda leidimą, su kuriuo į kapinių teritoriją leidžiama įvažiuoti ne daugiau kaip 3 kartus, bet ne ilgiau kaip trejus metus nuo šio leidimo išdavimo“. Ši nuostata reiškia, kad transporto priemonės gali būti leidžiamos įvažiuoti atlikti kapavietės statinių statybos ar rekonstravimo darbus, kai sumoka savivaldybės tarybos nustatytą mokestį, t. y. 40 eurų pagal Kauno miesto savivaldybės tarybos 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T-635 „Dėl Kauno savivaldybės įmonės „Kapinių priežiūra“ teikiamų atlygintinų paslaugų kainų nustatymo“ patvirtinto kainyno 9 punktą „Kapinių infrastruktūros ir komunikacijų naudojimas, mišrių komunalinių atliekų tvarkymas vykdamas kapavietės statinių statybos ir rekonstravimo darbus, kapavietės sutvarkymo projektavimo darbai“.

Tokia Kauno miesto kapinių taisyklių 30 punkto nuostata neatitinka Įstatymo ir Kapinių priežiūros organizavimo tvarkos nuostatų, nes, visų pirma, tokio mokesčio nustatymo galimybės teisės aktuose nenumatyta, ir, antra, mokestis už įvažiavimą į kapines su tikslu atlikti kapavietės statinių statymo ar rekonstravimo tvarkymo darbus yra siejamas su paliktų statybinių atliekų tvarkymu ir vandens naudojimu atliekant darbus. Tačiau šiuo atveju tokio mokesčio prielaidos yra neteisėtos ir nepagrįstos, nes pagal Kapinių priežiūros organizavimo aprašo 4 ir 8 punktų nuostatas kapinių priežiūrą organizuoja ir lėšas priežiūrai skiria savivaldybė, o kapinių prižiūrėtojas palaiko švarą ir tvarką, užtikrina, kad būtų vandens, todėl lėšos kapinių švaros ir tvarkos palaikymui, aprūpinimu vandeniu, negali būti reikalaujamos iš asmenų, norinčių įvažiuoti į kapines su tikslu atlikti kapavietės statinių statybos ar rekonstravimo darbus. Taip pat galima sakyti mokestis yra niekuo nepagrįstas, nes juk ne visi asmenys po kapavietės statinių statybos ar rekonstrukcijos darbų palieka

statybines atliekas arba naudoja vandenį. O tais atvejais, kai po kapavietės tvarkymo darbų paliekamos netvarkingai atliekos, turi atsakyti atsakingi asmenys.

Kapinių tvarkymo taisyklių 20 punkte nustatyta: „Už kapavietės arba kolumbariumo nišos priežiūrą atsakingas laidojantis asmuo, kurio prašymu išduotas leidimas laidoti ir skirta kapavietė ar kolumbariumo niša, arba asmuo, apie kurį šių taisyklių 21 punkte nustatyta tvarka pranešta kapinių priežiūrėtojui, arba asmuo, kuriam šių taisyklių 24 punkte nustatyta tvarka suteikta teisė priežiūrėti nepriežiūrimą kapavietę, jeigu toks yra (toliau šiame punkte – atsakingas asmuo). Atsakingo asmens duomenis (fizinio asmens vardą, pavardę, nuolatinės gyvenamosios vietos adresą, telefono ryšio numerį ir elektroninį paštą, jeigu jį turi; juridinio asmens pavadinimą, teisinę formą, kodą, buveinę, telefono ryšio numerį ir elektroninį paštą) kapinių priežiūrėtojas įrašo laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnale (toliau – žurnalas). Kapinių priežiūrėtojas atsakingus asmenis supažindina su šiomis taisyklėmis ir savivaldybės arba religinės bendruomenės ar bendrijos nustatyta laidojimo ir kapinių lankymo tvarka. Atsakingas asmuo turi priežiūrėti kapavietę ir kolumbariumo nišą, kad jos būtų tvarkingos. Atsakingas asmuo privalo pašalinti pažeidimus ar atlyginti žalą, kuriuos jis, įrengdamas kapo paminklą, antkapį ar atlikdamas kitus kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūros darbus, padarė kapinėms, kitoms kapavietėms ar kolumbariumo nišoms, kolumbariumui ar kitiems statiniams. <...>“. Tai reiškia, kad po kapavietės statinių statybos ar rekonstravimo darbų, kapavietė turi būti sutvarkyta, o už sutvarkymą atsako atsakingas asmuo. Jeigu pažeidžiant taisykles yra paliekamos atliekos, tai yra Kapinių tvarkymo taisyklių pažeidimas, už kurį yra numatyta administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 369 straipsnio 1 dalį, be to, atsakingas asmuo privalo pašalinti pažeidimus arba atlyginti žalą.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija minėtame 2023-04-07 rašte Nr. G-93 „Dėl leidimų laidoti išdavimo, naujų kapaviečių skyrimo tvarkos“ savivaldybėms yra pateikusi savo poziciją, kad išlaidas už švaros ir tvarkos palaikymą kapinėse, kapinių aprūpinimą vandeniu, atliekų, susidarančių kapinėse tvarkymą apmoka savivaldybė ir jokie papildomi mokesčiai iš gyventojų už šias paslaugas ar įvažiavimą į su tikslu atlikti kapavietės statinių statymo ar rekonstrukcijos darbus negali būti imami, todėl minėtos Kauno miesto kapinių taisyklių nuostatos, kad atliekant kapavietės statinių statybos ir (ar) rekonstravimo darbus, transporto priemonių valdytojams, sumokėjusiems savivaldybės tarybos nustatyto dydžio mokestį, kapinių priežiūrėtojas išduoda leidimą įvažiuoti į kapines, turi būti panaikintos.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 5 punktą vietos savivalda grindžiama teisėtumo principu, t. y. savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkto nuostatose nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės principu, kuris reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti teisinius pagrindus, administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje nuosekliai laikosi pozicijos, kad viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik jiems priskirtos kompetencijos ribose, bet kokie viešojo administravimo subjektų veiksmai ar sprendimai, priimti viršijant nustatytą kompetenciją, pripažįstami neteisėtais (pvz., LVAT 2006 m. liepos 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. II-2/2006, 2008 m. lapkričio 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I444-4/2008, 2013 m. gruodžio 17 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I552-22/2013 ir kt.).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

siūlau artimiausiam savivaldybės tarybos posėdyje, bet ne vėliau kaip per mėnesį nuo teikimo gavimo dienos, apsvarstyti klausimą dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos 2010 m. liepos 23 d. sprendimu Nr. T-474 „Dėl Kauno miesto savivaldybės kapinių tvarkymo ir žmonių palaikų

laidojimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Kauno miesto kapinių tvarkymo ir žmonių palaikų laidojimo taisyklių 20 ir 30 punktų nuostatų pakeitimo ar panaikinimo.

Apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse

Andrius Cechanavičius